

Standpunt CSO/NVOG/KNVG inzake voorstel “Wet aanpassing Financieel Toetsings Kader” verder te noemen nieuwe FTK

SAMENVATTING

Invoering van het nieuw beoogde FTK is zowel voor zowel de nationale economie als voor ouderen en jongeren een slechte zaak. In de nieuwe wet wordt zekerheid op zekerheid gestapeld, zonder het economisch belang en het belang van de deelnemers daarin voldoende evenwichtig te wegen.

De hogere solvabiliteitseisen en de nieuwe methodiek van korten van pensioenrechten betekenen daarnaast dat pensioenfondsen eerder en op de langere termijn gezien ook mogelijk onnodig zullen moeten korten.

Extra zekerheden die in het nieuwe FTK op basis van ‘toekomstbestendig indexeren’ worden geëist, beperken de komende decennia bovendien de indexatiemogelijkheden substantieel of maken die zelfs in veel gevallen totaal onmogelijk. Hierdoor treedt ook economische schade op.

Doordat de wetgever in zowel hogere als lagere regelgeving de intentie heeft alles te willen regelen (‘rules-based’), kunnen bestuurders, toezichthouders en sociale partners onvoldoende hun verantwoordelijkheid nemen om flexibel en adequaat te kunnen reageren op veranderingen in het maatschappelijke en financiële krachtenveld.

Ons standpunt is daarom dat het voorstel “Wet aanpassing Financieel Toetsings Kader” moet worden afgewezen.

Invoering van het nieuwe FTK zal voor jongeren en ouderen, voor actieven en gepensioneerden tot een gevoelig verlies aan pensioenrechten leiden. Als gevolg daarvan zorgt het nieuwe FTK voor negatieve economische gevolgen, zoals een verdere beperking van de consumptie en lagere belastinginkomsten.

De staatssecretaris stelt zich met haar voorstellen ten doel het pensioenstelsel stabiel, waardevaster, betaalbaarder en eenvoudiger te maken. Met de voorstellen worden deze doelstellingen niet bereikt. Mettertijd zullen vooral de actieven, en binnen de actieven zij die jonger zijn dan 45 jaar, de negatieve gevolgen van deze voorstellen ondervinden. Het pensioenstelsel zal wellicht stabiel worden maar op een aanzienlijk lager niveau, dan nu het geval is. Tientallen miljarden Euro's aan koopkracht in Nederland zullen daardoor in de komende jaren verloren gaan. Als gevolg van lagere pensioenrechten in de toekomst zullen de vrije gezinsbesparingen toenemen en bij een jaarlijks teruglopende koopkracht zullen gepensioneerden hun consumptie verder moeten verlagen. Wat dit doet met de nationale economie en met de positie van mensen met een aanvullend pensioen, die ook al geconfronteerd worden met toenemende zorgkosten, laat zich raden. De voorstellen leiden tot een afname van de koopkracht, terwijl het kabinet tenminste koopkrachtbehoud voor de pensioenen nodig heeft om zijn doelstellingen in het zorgdossier te kunnen halen.

Daarnaast handhaaft het wetsvoorstel de ongewenste situatie dat de premie die voor nieuwe pensioenaanspraken wordt betaald te laag is om kostendekkend te zijn. Jaarlijks vindt er een overheveling plaats ten laste van pensioengerechtigden en slapers, omdat er een verschil is tussen de risicovrije rente en het verwachte rendement op beleggingen. Deze overheveling neemt toe naarmate de rente daalt. Premies baseren op verwacht rendement moet daarom categorisch worden afgewezen.

Tenslotte leidt het wetsvoorstel ook tot ernstige inperking van de beleidsvrijheid van pensioenbesturen op het gebied van uitkerings- en premiebeleid. Het toezicht van DNB perkt verder de beleidsvrijheid op het gebied van beleggen en risicomanagement in. Nu na jaren strijd eindelijk vertegenwoordigers van gepensioneerden in besturen worden benoemd en nu deze besturen door de strenge selectie van DNB geprofessionaliseerd worden, leidt een afbraak van bevoegdheden op alle relevante beleidsterreinen tot het degraderen van de verantwoordelijkheden van een pensioenbestuur. Op deze wijze wordt de wens van dit kabinet voor een terugtrekkende overheid in ieder geval in dit dossier niet waargemaakt.

In de volgende paragrafen worden bovenstaande punten in detail uitgewerkt.

Separaat verscheen van de zijde van de CSO, KNVG en NVOG een lijst met vragen die is aangeboden aan de Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer. Deze lijst is beschikbaar op de internet sites van de betrokken organisaties.

NIEUWE FTK LEIDT TOT KOOPKRACHTVERLIES

De Pensioenwet kent reeds een aantal zekerheden, zoals uit de volgende alinea's blijkt. De staatssecretaris stapelt in haar wetsontwerp nu echter zekerheid op zekerheid.

Wij realiseren ons dat zekerheid niet gratis is, maar deze zekerheid is wel heel erg kostbaar. De "verzekeringspremie" is zo hoog en de veronderstelde zekerheid ligt zo ver in de toekomst dat het de moeite niet loont de verzekering af te sluiten.

De huidige zekerheden zijn voldoende gebleken. De keuze voor een risicovrije rente heeft immers precies gedaan wat de term "risicoloos" ook beloofde: als gevolg van de lage rente is de dekkingsgraad gedaald en is, door niet indexeren en door incidentele afstempeling, het vermogen als zodanig in stand gebleven, ja zelfs nog aanzienlijk gegroeid.

Sinds de nieuwe Pensioenwet van 2007 bestond de plicht tot het aanhouden van een vereist eigen vermogen dat, afhankelijk van de samenstelling van het vermogen 18% tot 25% van het totale vermogen kan bedragen. Niet voldoen aan deze eisen leidt tot een lange termijn herstelplan onder toezicht van DNB. Bij een dekkingsgraad onder 104,2% was er zelfs de plicht tot het concipiëren en uitvoeren van een korte termijn herstelplan. Ook deze regels vormen een zekerheid voor het behoud van het pensioen en bescherming van de rechten van zij die nog pensioen opbouwen. Men moet zelfs stellen dat hier al sprake is van een dubbele zekerheid: én een risicovrije rente én een plicht tot het aanhouden van aanzienlijke buffers.

Een pensioenfonds kent wat de opbouw van zijn vermogen betreft twee belangrijke risico's: verlaging van de rente en waardeverlies op aandelen. Nu het stelsel opereert in een omgeving met lage rente is het renterisico beperkt. Het is daarom niet te begrijpen dat additionele zekerheden moeten worden ingebouwd terwijl het risico juist geringer is geworden. Men zou eerder verwachten dat zekerheidseisen kunnen worden versoepeld

De staatssecretaris stapelt op de zekerheden uit de Pensioenwet van 2007 nu echter aanvullende zekerheden. De buffers worden verhoogd met 5 procentpunten, waardoor een extra vermogen moet worden aangehouden van 25% boven het minimaal vereiste eigen vermogen. Afstempeling wordt uitgesmeerd over tien jaren, maar ook het inhalen van niet toegekende indexatie en van afgestempelde rechten wordt uitgesmeerd waardoor een extra zekerheid wordt geschapen.

Bovendien wordt voorgesteld om volledige indexatie slechts toe te kennen als zulks ook in de toekomst kan worden gegarandeerd. Deze nieuwe eis moet naar onze mening worden ingetrokken. Het legt opnieuw grote bedragen vast voor de toekomst, terwijl het stelsel zoals het nu functioneert het juist mogelijk maakt dat een pensioenfondsbestuur jaarlijks op basis van de ontwikkelingen besluit om te indexeren, al dan niet partieel.

Inhaalindexatie en herstel van afgestempelde rechten wordt volgens de voorstellen slechts mogelijk boven een dekkingsgraad van 130%. Een additionele zekerheid wordt tenslotte nog gecreëerd met de aanpassing van de UFR tot het maximum niveau van 3,6%. Terwijl in Europa voor verzekeraars, die met hardere verplichtingen werken dan pensioenfondsen, een UFR van 4,2% wordt voorgesteld. Ook hier zouden pensioenfondsen op dezelfde manier moeten worden behandeld als verzekeringsmaatschappijen.

De stapeling van zekerheden heeft de volgende consequenties:

- Vele pensioenfondsen zullen na inwerkingtreding van de wet (opnieuw) in een herstelplan procedure terecht komen. De gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen is immers rond de 110% en het vereiste eigen vermogen vergt een dekkingsgraad van 130%. Slecht enkele fondsen voldoen nu aan deze eis en gevreesd moeten worden dat vooral de grotere fondsen hun vereiste eigen vermogen niet binnen de vereiste termijn kunnen bereiken;
- De kans op normale, volledige indexatie wordt vooralsnog illusoir. Bij een gemiddeld rendement van bijvoorbeeld 4,5% voegen pensioenfondsen bij de huidige rekenrente 2 procentpunten per jaar toe aan hun dekkingsgraad. Gemiddeld kan het dus nog tien jaar duren voordat normale indexatie weer kan plaatsvinden. Nadat de afgelopen zes jaar ook al niet werd geïndexeerd leidt deze constatering tot een koopkrachtverlies van meer dan 30% op het aanvullend pensioen, uitgaande van een jaarlijkse inflatie van 2%. Let wel, dit effect treedt op bij gepensioneerden zowel als actieven. Actieven raken op hun toegezegde aanvullende middelloonpensioen ook 30% koopkracht kwijt, terwijl dit middelloonstelsel door de recente aanpassing van het Witteveen kader al werd versoberd met als gevolg een verlaging van de koopkracht met 17%. Bij elkaar genomen wordt het aanvullend pensioen uitgehold tot bijna 50% van wat het eens was, terwijl door het uitstel van de pensioenleeftijd ook al een zwaar beroep op de jongere generatie wordt gedaan. Overigens: actieven worden verondersteld te worden geïndexeerd met de looninflatie, die nog een procentpunt hoger ligt dan de prijsinflatie. De koopkrachteffecten worden door de AOW vanwege de netto-netto koppeling die daar nog wordt gehanteerd gemitigeerd, maar het totale koopkrachtverlies zal nog steeds rond de 15% tot 25% liggen bij een gemiddeld aanvullend pensioen dat gelijk is aan de AOW-uitkering. Bij het doorgaan van deze plannen wordt het middelloonsysteem vanzelf een beginloonsysteem en wordt de essentie van het aanvullend pensioen sluipenderwijs uitgehold. Het voortreffelijke Nederlandse pensioenstelsel is bedoeld om mensen die met pensioen gaan een min of vergelijkbare koopkracht te verschaffen als vóór het pensioen. De regels voor indexatie zijn daarvoor te rigide; zij maken deze uitkomst onmogelijk.
- Inhaal van afgestempelde nominale rechten en van niet toegekende indexatie zal feitelijk niet kunnen plaatsvinden. De eis om ook deze inhaal van verliezen uit het verleden uit te smeren over tien jaar is niet uit te leggen. Het is een miskenning van het nominale stelsel en de toezeggingen die in dat kader zijn gedaan. Als door overmacht korting nodig was, behoort die korting te worden opgeheven zodra de overmacht tot het verleden behoort. Bij een

dekkingsgraad van meer dan 130% behoort het vermogen als zodanig te worden ingezet voor de deelnemers en gepensioneerden. Boter bij de vis, niet uitsmeren! En dit geldt a fortiori voor inhaal van de afstempeling die in de afgelopen jaren werd doorgevoerd zonder uitsmeren! Overigens moet worden bepaald dat herstel van verloren nominale rechten voorrang moet hebben op inhaal van niet toegekende indexatie. We blijven immers in een nominaal stelsel opereren.

Het opstapelen van zekerheden drijft het stelsel in de richting van een minimaal stelsel, zeker voor jongeren. Als het de bedoeling is van het kabinet dat gezinnen aanvullend in de derde pijler moeten sparen om hun koopkracht na pensionering grotendeels te behouden dan zou het kabinet dit uitgangspunt nog eens moeten overdenken. Een maatschappij waarvan werkenden ongeveer 20% van hun inkomen sparen voor de oude dag of overhevelen in de volksverzekering van de AOW moet in staat zijn een goed pensioenstelsel in stand te houden. Grotere besparingen voor pensioenen schaden de economie, remmen de consumptie en vooral: maken mensen onzeker over hun oude dag. Het vertrouwen in de economie en de politiek zal in ieder geval niet worden bevorderd.

Toch handhaaft het kabinet in het voorstel de eis van zekerheid op het niveau van 97,5%. Dit is een politieke keuze, die bij de nieuwe Pensioenwet in 2007 al werd gemaakt, overigens zonder raadpleging van werkgevers, deelnemers en gepensioneerden. Deze keus wordt nu niet heroverwogen. Een zekerheid van 97,5% in de voorgestelde vorm is een schijnzekerheid. Eén ding weten we zeker: de pensioenen gaan erop achteruit. Terwijl sinds de kredietcrisis de vermogens van pensioenfondsen bijna zijn verdubbeld tot meer dan € 1.200 miljard, wordt het vermogen niet aangewend waarvoor het bedoeld is, maar worden steeds hogere eisen gesteld die het vermogen verder zullen opjagen ten koste van pensioenuitkeringen en opbouw van rechten.

Is de 97,5% zekerheid al zonder meer een politieke keuze, de onderbouwing voor het introduceren van nieuwe zekerheden om dit percentage te halen lijkt ook politiek gemotiveerd. De datasets en andere gegevens die aan de nieuwe zekerheden ten grondslag liggen zijn nooit gepubliceerd.

Het lijkt ons een redelijke eis als gevraagd wordt om de gevolgen van deze ingrijpende maatregelen te laten narekenen en de basisveronderstellingen waarop de aanvullende zekerheidseisen zijn gebaseerd te publiceren.

Gepensioneerden en deelnemers willen zo'n zekerheid niet als het leidt tot afbraak van het stelsel. Pensioenfondsen zijn geen beleggingsinstellingen, het zijn vermogens die beheerd moeten worden op een zodanige wijze dat ze toegezegde nominale uitkeringen kunnen realiseren en in het vooruitzicht gestelde indexatie zoveel als mogelijk kunnen waarmaken. De politiek schijnt dit eenvoudige principe uit het oog te hebben verloren.

Terwijl de banken en verzekeringsmaatschappijen ten koste van honderden miljarden afkomstig van de belastingbetaler werden gered, hebben pensioenfondsen de crisis van de laatste jaren doorstaan zonder één cent overheidssteun. Deelnemers, gepensioneerden en in een aantal gevallen bedrijven

hebben elk hun bijdrage geleverd aan het financiële herstel in de pensioensector.. Nu er eindelijk licht is aan het einde van de tunnel, maakt het kabinet deze moeizame weg van herstel nóg langer terwijl dit volstrekt onnodig is. De toenemende eisen op het gebied van zekerheid leiden tot een onzekere uitkomst in de toekomst. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn!

NIET KOSTENDEKKENDE PREMIE IS ONAANVAARDBAAR

Volgens de Pensioenwet mag een pensioenpremie worden gedempt, om te voorkomen dat sterke fluctuaties voorkomen. Premiestabilisatie is een redelijk uitgangspunt. De bedoeling moet dan zijn dat een stabiele premie over 5 of 10 jaar gerekend uitkomt op het gemiddelde niveau van de premie als hij geheven ware met gebruik van de sterk fluctuerende RTS. Dat is bij de gedempte premie op basis van het verwachte rendement per definitie niet het geval. Een pensioenfonds dat een gemiddeld rendement zou maken op het niveau van de risicovrije rente (RTS, gemiddeld nu 2,5%) voert een onhoudbaar slecht beleggingsbeleid. Als alle fondsen op dit niveau zouden presteren kunnen wij in Nederland beter afstappen van het kapitaaldeckingsstelsel. Gelukkig behalen de Nederlandse pensioenfondsen zelfs in de jaren van crisis gemiddelde nominale rendementen van meer dan 5% en ligt het reële rendement boven de RTS.¹

Premiedemping op basis van een verwacht rendement moet categorisch worden afgewezen omdat het leidt tot onacceptabele overdrachten van de algemene reserves van een fonds naar nieuwe verplichtingen. Alleen bij een beleggingsbeleid uitsluitend op basis van de risicovrije rente- wat niemand wil- is het toekomstig rendement gelijk aan de risicovrije rente. Premiestabilisatie op basis van een tienjaars voortschrijdend gemiddelde van de RTS dient daarom de enige wijze van stabilisatie te zijn. Het is uit de logica van de accountancy en actuariaat absoluut noodzakelijk dat de grondslagen (o.a. discountvoet) op basis waarvan de verplichtingen contant worden gemaakt en de grondslagen op basis waarvan de premie wordt berekend identiek zijn. Bij toepassing van twee verschillende discountvoeten is het stelsel inconsistent. De premie moet eenduidig kostendekkend zijn. De definitie van kostendekkend mag niet voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn. Alle elementen, inclusief het hogere vereiste vermogen dienen meegenomen te worden. De premie gaat, als gevolg van de voorstellen dus omhoog. In het voorgaande hebben wij betoogd dat de additionele zekerheden onnodig en zelfs schadelijk zijn, maar houdt men daaraan vast dan is de consequentie: hogere premies. Dat is jammer omdat het nieuwe Witteveenkader juist tot gevolg had dat de premies omlaag zouden gaan.

¹ Het beleggingsrendement van de gezamenlijke Nederlandse pensioenfondsen bedroeg over de periode 2000 tot en met 2010 gemiddeld 4,8%. Het rendement van de benchmark –de maatstaf waaraan de opbrengsten worden afgemeten- bedraagt in deze periode gemiddeld 4,6%. Over de volledige periode, dus inclusief het jaar 2008, is het beleggingsresultaat van de pensioenfondsen ten opzicht van de benchmark in totaal € 9,7 miljard positief. Dit blijkt uit onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB). In de jaren 2010-2013 liggen de gemiddelde rendementen nog hoger.

PROFESSIONELE PENSIOENBESTUREN, MAAR WAARVOOR?

Na de inwerkingtreding van de Wet Versterking Pensioenbesturen is bij de pensioenfondsen een golf van activiteiten ontstaan. Bestuursmodellen moesten worden gekozen, verkiezingen georganiseerd. Verenigingen van gepensioneerden hebben zich bijzonder ingespannen om goede kandidaten te vinden voor het verantwoordingsorgaan of voor het bestuur. De Nederlandsche Bank heeft zich beziggehouden met het beoordelen van kandidaten voor het bestuur en heeft de lat daarvoor hoog gelegd: niet alleen kennis van het stelsel op SPO A niveau was noodzakelijk maar ook bestuurlijke ervaring. Hoewel de statistieken hierover niet worden bijgehouden kunnen wij wel zeggen dat de helft van de kandidaten wordt afgewezen, juist op het punt van bestuurlijke ervaring.

Nadat het stof van deze ambitieuze operatie is neergedaald zijn alom de besturen van pensioenfondsen geprofessionaliseerd. Veel meer dan in het verleden het geval was zitten deskundigen in de besturen en deze besturen hebben wettelijk gezien meer taken gekregen, ook op uitvoerend gebied.

Het voorstel voor een nieuwe FTK holt de bevoegdheden van de pensioenbesturen uit. Feitelijk hebben pensioenfondsbesturen vier taken:

- Vaststellen van beleggingsbeleid, inclusief risicobeleid. Doen uitvoeren van dit beleid en periodiek evalueren en desgewenst aanpassen;
- Vaststellen van het uitkeringsbeleid, inclusief beleidsuitgangspunten voor indexatie
- Vaststellen van premiebeleid
- Informeren van deelnemers en gepensioneerden over inhoud van de regelingen, stand van zaken van het pensioenfonds en vooruitzichten voor de pensioenontwikkeling

Het voorstel perkt de bevoegdheden op het gebied van uitkeringsbeleid en premiebeleid ernstig in. Het beleggingsbeleid wordt voorts al ingeperkt door de eisen van DNB op dit gebied, a fortiori in geval van een herstelplan (hiervóór werd al opgemerkt dat veel pensioenfondsen opnieuw in een herstelplan zullen terechtkomen bij het doorgaan van de voorgestelde maatregelen). Het nemen van volledige verantwoordelijkheid op het gebied van de communicatie, wordt door de voorstellen nagenoeg onmogelijk. Het stelsel wordt zo gecompliceerd dat het niet meer uitlegbaar is. Bovendien nemen ook de uitvoeringskosten verder toe.

Wat is de zin geweest van het versterken en professionaliseren van de pensioenfondsbesturen als er vervolgens nauwelijks nog betekenisvolle beleidsvrijheid is en de bevoegdheden tot een minimum zijn gereduceerd? Zo is bijvoorbeeld zelfs in het voorstel geregeld dat een fonds het risicoprofiel niet mag verhogen tijdens de looptijd van een herstelplan. Herstelplannen gaan de komende tien jaren eerder regel dan uitzondering worden als de voorstellen zouden worden aangenomen. Het invriezen van het beleggingsbeleid over zo'n lange periode is veel te rigide en maakt het benutten van mogelijke extra kansen op verbetering onmogelijk. Het kunnen dragen van verantwoordelijkheid door een pensioenbestuur wordt met de invoering van de nieuwe wet dan ook ernstig beperkt..

Deze ontwikkeling kan tot gevolg hebben dat voor bestuursfuncties van pensioenfondsen geen kwalitatief goed kandidaten meer gevonden zouden kunnen worden..

Als bijlage bij deze notitie is een becijfering opgenomen, die inzichtelijk maakt dat de aanvullende pensioenen door de zeer recente en nu voorgestelde voorstellen van de regering over 20 jaar 50% aan koopkracht verloren zullen hebben.

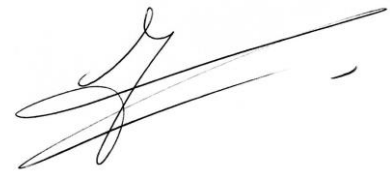
25 augustus 2014

CSO
Jos Berkemeijer
Voorzitter Pensioenen

KNVG
Martin van Rooijen
Voorzitter

NVOG
Jaap van der Spek
Voorzitter

Bijlage bij Standpunt CSO/NVOG/KNVG inzake voorstel "Aanpassing Financieel Toetsings Kader"

In de afgelopen twee jaren zijn de mogelijkheden voor de jaarlijkse pensioenopbouw in twee stappen verlaagd van maximaal 2,25% naar 1,875%. Dit leidt tot een verlaging van het bereikbare pensioen voor iemand die nu pensioen begint op te bouwen met 17% in vergelijking met iemand die nu met pensioen gaat.

Daarnaast ligt nu het wetsvoorstel voor een nieuw Financieel Toetsing Kader (nFTK) voor in de Tweede Kamer. Als dit voorstel in ongewijzigde vorm wordt aangenomen leidt dit door de eis van hogere pensioenbuffers en gewijzigde indexatieregels opnieuw tot een forse vermindering van het bereikbare pensioen. Dit bereikbare pensioen zal hoogstwaarschijnlijk nogmaals met 25% dalen, terwijl door het niet indexeren in de afgelopen vijf jaren nog eens een tekort van 6% is ontstaan.

Dit is in het totaal een daling van het bereikbare pensioen met 48%!! De kans, dat deze dalingen gezien de nieuwe pensioenregels goed gemaakt worden is minimaal en dan zijn we zeker 40 jaar verder.

Zoals ook in de memorie van toelichting van de nieuwe pensioenwet staat aangegeven, is het doel van pensioen het behoud van koopkracht; uiteraard zowel bij het ingaan van het pensioen als na pensionering.

De nieuwe voorstellen, gegeven de huidige pensioensituatie, leiden voor alle betrokkenen tot een forse daling van de koopkracht, zowel voor actieven als voor gepensioneerden, met name omdat de komende 10-15 jaar geen indexatie verleend kan worden en de regels voor inhaalindexatie daarna zodanig zijn dat dit over zeer lange termijn zal moeten worden uitgesmeerd. Hierover zijn alle betrokken deskundigen het eens.

De effecten zijn voor de actieven, zoals boven aangegeven, desastreus. Voor net gepensioneerden kan het oplopen tot een koopkrachtverlies van 19%, maar velen zullen dat gezien hun leeftijd niet meer mee maken. Los van de koopkrachteffecten voor de individuele betrokkenen zal dit ook grote macro-economische effecten hebben.

Wat staat er in het voorgestelde nFTK:

- Pensioenfondsen hebben te maken met twee grote risico's, namelijk de rente en de aandelenmarkt. Sinds de invoering van het huidige FTK is het niveau van de rente gedaald van 5% naar 2,5%. Daarmee is het neerwaartse renterisico fors gedaald. Toch moeten de pensioenbuffers fors omhoog, alsof dit renterisico hetzelfde is gebleven. De verhoging van de buffers leidt tot enige jaren afstel van indexering alvorens tot de normale aanpassing van de pensioenopbouw en het ingegaan pensioen kan worden overgegaan. Logischer zou zijn de hoogte van de buffer te relateren aan de hoogte van de rente: nu een lagere buffer dan de huidige norm en bij 5% rente een hogere.

- Gegeven de huidige dekkingsgraad van de meeste pensioenfondsen van zo'n 110%, zal het naar verwachting 15 jaar duren voor de pensioenopbouw van de actieven volledig aan de verwachte contractloonstijging aangepast kan worden en 10 jaar voor gepensioneerden weer volledig compensatie voor de prijsinflatie kunnen krijgen. (respectievelijk 3% en 2% per jaar volgens de commissie parameters). Per 10 dekkingsgraadpunten boven de 110% dekkingsgraad mag 1% compensatie gegeven worden. Daarnaast mag volledige loon- c.q. prijscompensatie volgens de nieuwe regels pas gegeven worden als deze verhoging naar de toekomst toe ook bestendig gedaan kan worden. Wederom een extra verzwaring van de eisen en daarmee vertraging.
- Het inhalen van niet gegeven indexatie of herstellen van doorgevoerde kortingen op de pensioenopbouw en ingegane pensioen mag pas als het verhoogde Vereist Eigen Vermogen bereikt is en er volledige loon- c.q. prijscompensatie gegeven kan worden. Zodra er dan ruimte voor inhalen of herstellen is, mag deze ruimte niet ineens gegeven worden, maar moet deze over 10 jaren uitgesmeerd worden. Alvorens het verwachte 31% koopkrachtverlies van de actieven, veroorzaakt door niet indexeren, goed gemaakt kan worden en uitgesmeerd is over steeds 10 jaren zijn we nog eens vele jaren verder na de eerder genoemde 15 jaar: waarschijnlijk in het totaal 40 jaar.

Bovengenoemde effecten zijn voor iedereen zeer pijnlijk, maar door de stapeling voor met name werknemers desastreus. Dit komt bij de doorrekening van de effecten door het CPB niet tot uitdrukking. Een bijsturing van de nieuwe pensioenplannen lijkt absoluut noodzakelijk, zowel gezien de individuele als de macro-economische effecten.

Toelichting op de berekeningen:

1. De daling van 2,25 naar 1,875 is $1,875/2,25$, zijnde 83,3% en een daling van **17%**
2. cao-loonstijging over de jaren 2010-2014, respectievelijk 1,1 1,2 1,4 1,0 en 1,5 en in het totaal **6,35%**; bron 2014 AWWN en eerder CBS.
3. CPI afgeleid over de jaren 2010-2014, respectievelijk 1,7 2,2 2,0 1,3 en 0,6 en in het totaal 8,04%; bron CBS.
4. Contractloonstijging komende jaren 3% per jaar en prijsinflatie 2% per jaar; bron commissie parameters.
5. Uitgaande van de alom uitgesproken verwachting dat het zeker 10 jaar duurt voor er weer volledige indexatie gegeven kan worden, betekent dit dat we in 10 jaar van een dekkingsgraad van gemiddeld 110% naar 130% groeien. Dus een verwachte stijging van de dekkingsgraad met gemiddeld 2% per jaar. Dat wil zeggen na 10 jaar 130%, goed voor 2% prijscompensatie en na 15 jaar 140%, goed voor 3% loonstijgingscompensatie. Gemiddeld tekort actieven eerste 5 jaar 2,5% per jaar, zijnde 13,14%; tweede 5 jaar 1,5% per jaar, zijnde 7,73%; derde 5 jaar 0,5% per jaar, zijnde 2,53% met een totaal tekort van **24,96%**. Voor de gepensioneerden zijn deze percentages respectievelijk 7,72% en 2,53% met een totaal van 10,45%
6. Voor gepensioneerden is het maximale verlies de 8,04% x de nog te verliezen 10,45%, zijnde **19,3%**

7. Het totale verlies voor de jonge actieven zou $16,67\% \times 6,43\% \times 24,96\%$ zou 55% zijn. De gemiddelde lezer zal het waarschijnlijk niet (goed) kunnen volgen als 17%, 6% en 25% genoemd worden, opgeteld 48%. Vandaar dat dit percentage gehandhaafd is.
8. Daarom spreken we ook over 31% in plaats van $6,43\% \times 24,96\%$, zijnde 32,99%. Uitgaande van nog steeds een aangroei van de dekkingsgraad met gemiddeld 2% per jaar gaan er zo'n 15 jaar overheen om deze 31% boven de 140% te kunnen uitkeren gaan. De herstelindexatie moet echter over 10 jaar uitgesmeerd worden. Dit betekent dat de laatste herstelindex, namelijk in jaar 15, ook over 10 jaar wordt uitgesmeerd en we **25 jaar** verder zijn voor er volledig herstel is opgetreden.

(Pensioencommissie KNVG/NVOG - EK 06-08-14)